

Sesja edukacyjna pt. „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej” Łambinowice, 10 czerwca 2014 r.

10 czerwca 2014 r. w Łambinowicach odbyła się kolejna sesja edukacyjna pt. „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej”, w której udział wzięli pracownicy muzeów, nauczyciele, przedstawiciele ośrodków metodycznych i środowiska akademickiego. Po zwiedzeniu Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach udali się do muzeum, gdzie przywitała ich dr Violetta Rezler-Wasielewska, dyrektor tej placówki. Pierwszą część obrad rozpoczęło wystąpienie dr. Marcina Szelağa, kierownika Działu Edukacji Muzeum Narodowego w Poznaniu i wykładowcy Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. W referacie pt. „Edukacja muzealna – praktyka i teoria” przybliżył on uczestnikom sesji realia pracy edukacyjnej prowadzonej obecnie w polskich muzeach i instytucjach kultury na podstawie badań opublikowanych w *Raporcie o stanie edukacji muzealnej*. Przedstawił także różne teorie, dotyczące edukacji muzealnej, powstałe w ostatnich latach w Europie Zachodniej i Stanach Zjednoczonych. Podkreślił, że muzea powinny ukierunkować swoją działalność w taki sposób, by umożliwić publiczności muzealnej realizację istotnego celu, jakim jest rozwój osobowy człowieka. Kolejnym ważnym aspektem, poruszonym przez prelegenta była kwestia dominacji w Polsce modelu tradycyjnego muzeum, którego istotą jest narzucanie odbiorcy sposobu narracji oraz interpretacji prezentowanych treści. Model ten coraz częściej wypierany jest przez model muzeum odkrywczego, który opiera się na dialogu z publicznością muzealną. Taka forma muzeum, rozumianego jako platforma prezentacji i dyskusji, zdaniem referenta najbardziej odpowiada potrzebom nowoczesnego społeczeństwa. Kolejny prelegent, Janusz Berdzik, reprezentujący Miejski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Opolu omówił „Rolę edukacji muzealnej w procesie kształcenia młodzieży

szkolnej województwa opolskiego”. Zasadnicza część jego wystąpienia dotyczyła prezentacji obszarów edukacyjnych, w których muzea mogą wspierać edukację formalną, prowadzoną w szkołach, szczególnie z zakresu nauczania przedmiotów humanistycznych. Stwierdził, że zarówno możliwości, jak i potrzeby są w tym względzie duże. Pochwalił też uczniów polskich szkół za otwartość i aktywność, do których w edukacji muzealnej można się odwołać i rozwijać. Następnie głos zabrała ponownie dr V. Rezler-Wasielewska. Przedstawiła zagadnienie „Działalność edukacyjna Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu. Początki, rozwój, perspektywy” i podsumowała działalność edukacyjną Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu z ostatniego dziesięciolecia oraz wskazała możliwości i perspektywy jej dalszego rozwoju. W swym wystąpieniu przypomniała, że instytucja ta, podobnie jak i inne muzea martyrologiczne, prowadziła w pierwotnie zasadniczo działalność oświatową. W latach dziewięćdziesiątych XX w. rozpoczął się proces przekształcania jej w edukację muzealną, u której podstaw znalazło się silne przekonanie o dużym potencjale edukacyjnym miejsca pamięci. W przypadku tego muzeum obok autentyzmu przestrzeni Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach została wtedy dostrzeżona powtarzalność tragicznej historii, potęgująca jego antywojenny i antytotalitarny przekaz. Prace programowe sfinalizowało przyjęcie autorskiego programu edukacyjnego „Pedagogika pamięci”, którego podstawą stało się założenie, że edukacja prowadzona w muzeum będzie kształceniem wielostronnym, łączącym refleksję nad przeszłością z autorefleksją nad dyspozycjami, poglądami i postawami uczestników tego procesu tak, by historia miejsca oraz ludzkie losy dawały możliwość sprawdzenia celowości bycia krytycznym wobec siebie i innych, także bycia aktywnym i nonkonformistycznym. W programie położono akcent na metody aktywne, dzięki którym uczestnicy mogą sami odkrywać historię, a ich wysiłek badawczy wzmaga autopercepcję. Wysiłki pracowników muzeum, zajmujących się tak pojętą edukacją, cały czas koncentrują się na wypracowywaniu interesujących zajęć i angażowaniu w nie uczniów. Jest także miejsce dla analizy i oceny. Perspektywy dla dalszego rozwoju edukacji w muzeach martyrologicznych niewątpliwie istnieją. Jej organizatorzy będą jednak musieli rywalizować z ofertą innych muzeów i instytucji kulturalnych, które obok nauki i refleksji proponują także rozrywkę i zabawę, o jaką trudno w muzeach martyrologicznych.

Wystąpienia prelegentów zakończyła dyskusja, po której Magdalena Kruk-Kuchcińska oraz Dorota Musiał dokonały prezentacji wybranych rozwiązań edukacyjnych muzeum. Uczestnicy sesji mieli okazję zapoznania się z różnorodnymi i nowatorskimi formami pracy, jakie zostały wykorzystane podczas realizacji warsztatów historyczno-artystycznych pt. *Wplątani w wiel-*

ką historię i *Byśmy zrozumieli i pamiętali*. Poznali przebieg oraz rezultaty projektu edukacyjnego pt. *Lamsdorf-Auschwitz. Auschwitz-Lamsdorf*, zrealizowanego we współpracy z Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu. Dowiedzieli się także, jakie są cele i jak przebiega realizacja międzynarodowego projektu pt. „Wielopłaszczyznowa pamięć: nauczanie na miejscu oraz online o nazistowskich, a także stalinowskich obozach koncentracyjnych i internowania”, w którego realizacji nasza placówka uczestniczy. EUROCLIO (Europejskie Stowarzyszenie Nauczycieli Historii) koordynuje projekt w partnerstwie z Fundacją Miejsc Pamięci Buchenwald i Mittelbau-Dora, Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu oraz Estońskim Instytutem Pamięci Historycznej w Tallinie, powiązanych z Tallińskim Centrum Dydaktyki i Estońskim Stowarzyszeniem Nauczycieli Historii. Uczestnikami projektu są przedstawiciele powyższych instytucji oraz nauczyciele, wykładowcy i edukatorzy muzealni z Finlandii, Wielkiej Brytanii, Chorwacji, Łotwy i Ukrainy. Celem działalności stowarzyszenia EUROCLIO jest podniesienie jakości edukacji obywatelskiej i nauczania historii poprzez stworzenie materiałów edukacyjnych dla nauczycieli oraz wdrażanie innowacyjnych narzędzi dydaktycznych, mając na uwadze nauczanie w szkołach i instytucjach oraz on-line. EUROCLIO poprzez swoją działalność wspiera wymianę doświadczeń i poszerzanie wiedzy, dialog międzykulturowy. Celem projektu jest również podkreślenie szczególnego znaczenia obozów koncentracyjnych i internowania (takich jak Buchenwald i Lamsdorf/Łambinowice) w nauczaniu o nazizmie i stalinizmie, zapewnienie nauczycielom i edukatorom odpowiednich narzędzi pracy, związanych z wielowymiarową historią tych miejsc, zwiększenie świadomości o wielopłaszczyznowej pamięci historycznej Europy XX w. wśród młodych ludzi, stworzenie cyfrowych baz danych, zawierających m.in. zdjęcia obiektów i skany dokumentów, związanych z historią obozów w Lamsdorf/Łambinowicach i Buchenwaldzie, co pozwoli na lepszy dostęp do nich na szczeblu międzynarodowym.

X sesja edukacyjna zakończyła się ogłoszeniem wyników ogólnopolskiego konkursu na projekt historyczny pt. „Póki nie jest za późno”, w trakcie którego wręczono nagrody laureatom i dokonano prezentacji nagrodzonych projektów.

Małgorzata Klasicka